

С Т А Н О В И Щ Е

на Върховния съд на Република България в подкрепа на становището, изразено в определение № 1 от 25.I.1994 г. по гр.д.№ 2/93 г. на Пленума на Върховния съд на Република България.

Закон за допълнение на Закона за допълнение на Гражданския процесуален кодекс /ДВ, бр.61/93 г./ е неконституционносъобразен. Създаден е с цел да разреши конкретен казус /Освен настоящия във ВС на РБ има направено само още едно предложение за преглед по реда на надзора, преди влизане в сила на ЗИГПК/

Правната норма, като регулатор на обществените отношения, представлява скрепено с държавна принуда общо задължително правило за поведение. Тя регламентира материалните и процесуални права на страните, тяхното възникване, изменение и прекратяване, като нейни адресати са всички субекти на правото. Законът като висш по степен нормативен акт, е предназначен да регулира определена категория обществени отношения, като създава еднакви права и задължения спрямо всички свои субекти. Създадената със ЗДЗДГПК /ДВ, бр.61/93 г./ в Параграф единствен правна норма фактически цели да разреши конкретен казус, което проличава и от съдържаща се в нея конкретност. По своята същност не представлява нормотворчески акт, целящ да уреди, да урегулира определени, типични, характерни по своя развой правоотношения.

Адресатите по ЗДЗДГПК фактически са страните само по два конкретни казуса, като по този начин те се поставят в привилегировано положение спрямо останалите субекти на

правото. Нарушава се един от основните конституционни принципи за равенството на гражданите пред закона /чл.26, ал.1 КРБ/. Със ЗДЗДГПК се отменя действието на ЗИГПК /ДВ, бр.31/90 г./ направено в предходната му разпоредба /Независимо придадената законова форма и съдържание, ЗДЗДГПК /ДВ, бр.61/93 г. е предназначен за разрешаване на определен правен спор, а именно разглеждане на Предложението на Председателя на ВС на РБ от 4.IV.1990 г. за преглед по реда на надзора на решение № 115 от 15.XII.1988 г. по гр.д.№ 65/88 г. ОСГК и решение № 364 от 22.VI.1987 г. по гр.д. № 242/87 г. на IV г.о. на ВС на РБ.С прокараното изменение на практика се запазват правомощията на Пленума на ВС на РБ за разрешаване на конкретно гражданско дело, каквато надзорна инстанция не съществува по сега действащия процесуален закон.

С този нормативен акт фактически се прокарява под форма на закон изключение от общия принцип в правото за незабавно действие на новата процесуална норма. Вярно е, че относно действието на закона във времето, важи принципът, че той няма обратно действие. За процесуалната норма, обаче, това не е така. Счита се, че новата по-съвършена, поради което намира приложение и към заварени правоотношения и висящи производства. За това се казва, макар и не много точно, че процесуалният закон има обратно действие. Действително, че с направеното предложение за преглед по реда на надзора от Председателя на ВС от 4.IV.1990 г. е създадена висящност пред надзорният съд. Но след като новата процесуална норма /чл.225-227 ГПК, въведени с параграфи 2 и 4 от ЗИГПК/, правомощията на Пленума на ВС на РБ, като надзорна инстанция, са премахнати, недопустимо е той да разглежда спора в това си качество. Следва да се приложи новия процесуален ред и към заварените правоотношения. Още повече, че страните не са били лишени от контролно-отменителните инстанции на ВС на РБ, по действащото законодателство, след като процесното дело е било разгледано по реда на надзора от състав на IV г.о. и общото събрание на гражданската колегия на ВС на РБ. Приходната разпоредба на ЗИГПК /ДВ, бр.31/90 г./ е съобразена с приложението на новия процесуален ред и към заварени правоотношения. Тя е естествен израз на основния правен принцип за т.нар."обратно действие" на процесуалната норма, както и с новия ред за образуване на надзорното производство и компетентните органи по него. Със ЗДЗДГПК /ДВ, бр.61/93 г./ фактически се корегира този основен принцип в правото, като се

ограничава действието му само в определен период. Създава се изключение, като се изключва действието му само за тези висящи производства, по които има направени конкретни предложения за преглед по реда на надзора до 21.IV.1990 г. Чрез въвеждането на изключението в правна норма, се нарушава равенството на останалите граждани пред съда и закона, която съдебните органи са длъжни да съблюдават /чл.121 ал.1 КРБ/

Съобразно действащия дотогава процесуален ред са изчерпани всички съдебни инстанции, включително и надзорните. Произнесъл се е състав на IV г.о. и Общото събрание на гражданската колегия на ВС на РБ. Със ЗДЗДГПК фактически се създава нова инстанция, която да се произнесе по конкретен казус. Установява се извънреден, особен ред за разглеждането му. За страни по него, единствени адресати на ЗДЗДГПК се създава нова съдебна инстанция, каквато няма предвидена в Конституцията. Тя като най-висш нормативен акт е посочила точно органите, овластени да осъществуват правораздавателната дейност./чл.119 КРБ/ Съобразно препращащата норма на чл.133 КРБ организацията и дейността им се урежда с устройствен закон. Именно в чл.58 ЗУС са определени правомощията на Пленума на ВС на РБ. С направеното му изменение /ЗИЗУС/ ДВ, бр.31/17.IV.90 г. е отменена т.4 от чл.58 ЗУС/, с която именно той бе орторизиран да разглежда направените предложения за преглед по реда на надзора в предвидените по закона случаи. Тази промяна в ЗУС фактически е продиктувана от новия ред за образуване на надзорното производство, въведен с чл.225 ГПК, както и определената компетентност в чл.227 ГПК и правомощията на тричленните и петчленни състави на ВС на РБ, в надзорното производство. Със ЗДЗДГПК фактически се създава нов специален ред за разглеждане на конкретен спор, който е в противоречие с действащия съдоустройствен закон.

Конституцията на Република България е предоставила упражняването на правораздавателната власт единствено в прерогативите на съдебната система /чл.119 ал.1 КРБ/ естествен законов израз на принципа за разделение на властите и независимостта на съдебната власт. Със ЗДЗДГПК фактически "екс леге" се създава висящност на спора по гр.д. №2/90 г. като по този начин законодателната власт навлиза в правомощията на съдебната власт. С постановеното определение № 2 от 5.I.1991 г. Пленумът на ВС на РБ е прекратил производството по гр.д. № 2/90 г. Определенията, с които се слага край на производството по делото, не могат да

се отменят от съда, който ги е постановил./чл.195 ал.1 във вр.счл. 213 б."А" ГПК/ Именно и затова с определение № 2 от 14.I.1992 г. по гр.д.№ 2/90 г. Пленумът на ВС на РБ е оставил без уважение Предложението на Председателя на ВС на РБ за преглед по реда на надзора. Зачетен е стабилитетът на предхождащото го прекратително определение. Със ЗДЗДГПК фактически в разрез с нормите на ГПК се създава висиящност на спора, като по нормативен път се отменя прекратителното определение, постановено от Пленума на ВС на РБ и се разпорежда да бъде разгледано делото от Пленума на ВС на РБ по реда на надзора, какъвто ред, съобразно действащите в страната основни процесуални и съдоустройствени закони, няма. Разпорежда се на Пленума на ВС на РБ да приложи закон, който не е съществувал в правния мир към момента на постановяване на определението му. Първото определение, с което е прекратено производството по делото, е постановено на 6.II.1991 г., а ЗДЗДГПК /ДВ, бр.61/93 г./ е влязъл в сила около две години по-късно. Съдът е длъжен да постанови съдебните си актове, съобразно действащите към момента на постановяването им правни норми./чл.188 ал.2 ГПК/ Към момента на произнасяне на определението от 5.II.1991 г. съдът се е съобразил с действащия тогава ЗИГПК /ДВ, бр.31/90 г./ Накърнява се независимостта на съдебната власт /чл.117 ал.2 КРБ/, както и задължението и за съобразяване единствено с действащите по време на разглеждането правни норми.

Съобразно изложеното до тук ВС на РБ счита, че ЗДЗДГПК накърнява основни конституционни норми, поради което е сезирал и Конституционния съд за произнасяне по конституционосъобразността му.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВЪРХОВНИЯ СЪД

НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ:

/ИВАН ГРИГОРОВ/